

Жовновач Т. А.,

*старший викладач кафедри менеджменту та соціально-гуманітарних дисциплін
Черкаської філії приватного закладу вищої освіти «Європейський університет»*

<https://orcid.org/0000-0003-1037-4383>

Scopus-Author ID: 57374191100

Глуценко А. В.,

*викладач кафедри іноземних мов Навчально-наукового інституту іноземних мов
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*

<https://orcid.org/0000-0002-1190-7316>

Трубенко І. А.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

<https://orcid.org/0000-0002-5802-2929>

ВПЛИВ ЗАПОЗИЧЕНЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА МОВНУ СВІДОМІСТЬ МОЛОДІ

Анотація. У статті розглядається вплив англословних запозичень на мовну свідомість молоді. Аналізуються причини активного проникнення англіцизмів у мовлення, особливості їхнього сприйняття носіями української мови, а також соціолінгвістичні наслідки цього процесу. Здійснено узагальнення емпіричних досліджень, проведено класифікацію запозичень за функціональними ознаками та виявлено основні тенденції у формуванні мовної картини світу сучасної молоді. Тема розглядається в контексті глобальної цифрової комунікації. У сучасному глобалізованому світі домінування англійської мови в галузях технологій, медіа та соціальних мереж спричиняє її широке проникнення в інші мови, зокрема українську. Молодь, як найбільш динамічна й сприйнятлива соціальна група, активно інтегрує англіцизми у повсякденне мовлення, формуючи новий гібридний мовний код. У дослідженні здійснено соціолінгвістичний аналіз лексики англійського походження, яка набула популярності в українському мовленні протягом 2019–2024 років, особливо в цифровому середовищі таких платформ, як TikTok, Instagram та Twitter. У статті визначено та класифіковано найбільш уживані запозичення: технократичні терміни, цифровий сленг, а також соціально-емоційні вирази. На основі аналізу даних Google Trends та моніторингу соціальних мереж окреслено найвірніші англословні запозичення та їхню роль у формуванні цифрової ідентичності й комунікативних норм української молоді. До позитивних аспектів впливу запозичень віднесено збагачення лексичного запасу, відкритість до міжкультурної комунікації та ефективність у спілкуванні. Водночас, у статті акцентується на потенційних ризиках: витіснення українських відповідників, викривлення граматичних норм, загроза втрати мовної ідентичності. Соціолінгвістичне опитування студентів виявило високу частоту використання англіцизмів і переважно позитивне ставлення до їх інтеграції в повсякденну мову.

У підсумку зазначено, що засвоєння англійських мовних елементів є природним наслідком глобалізаційних процесів та впливу цифрових медіа. Водночас наголошу-

ється на необхідності збереження цілісності та виразності української мови, що передбачає формування збалансованого підходу до вживання іноземної лексики. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розроблення освітніх стратегій, які б сприяли розвитку мовної свідомості й популяризації українських відповідників поряд із іноземними термінами.

Ключові слова: англіцизми, мовна свідомість, молодь, запозичення, соціолінгвістика, мовна ідентичність.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі інтенсивний розвиток міжкультурних комунікацій призводить до активного проникнення запозичень з однієї мови до іншої. Особливо помітним є вплив англійської мови на українську через її домінування в інформаційному просторі, науці, технологіях, медіа та соціальних мережах. Молодь, як найбільш активна соціальна група, швидко адаптує англіцизми, що впливає на її мовну свідомість. У статті досліджуються причини та наслідки масового запозичення англійських слів, а також їхній вплив на мовну культуру молодого покоління. Глобалізаційні процеси, інтенсивний розвиток інформаційних технологій та домінування англійської мови у сфері міжнародного спілкування спричинили значне зростання кількості іноземних запозичень, зокрема англіцизмів, у багатьох національних мовах. Українська мова не є винятком: англословні лексичні одиниці активно проникають у повсякденне мовлення, особливо серед молоді. Така тенденція зумовлює трансформацію мовної свідомості та потребує наукового осмислення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розглянемо мовну свідомість як когнітивно-психологічну категорію, яка відображає здатність індивіда сприймати, інтерпретувати та продуктивно використовувати мовні засоби у процесі комунікації. З позицій соціолінгвістики, запозичення – це не лише мовне, а й культурне явище, що відображає взаємодію мов і культур. Вітчизняні дослідники В.М. Русанівський [1],

О.О. Тараненко [2] у своїх наукових працях доводили, що запозичення можуть сприяти розвитку мови, але зазначали, що надмірне використання іншомовних елементів веде до збіднення власної лексичної системи. В своїх дослідженнях до теми лексичних запозичень звертається і Е.Й. Есенова [3] зазначаючи, що питома вага запозичених слів у лексичній системі кожної мови безперервно зростає внаслідок формування глобального інформаційного простору, суспільних та економічних процесів, спрямованих на світову інтеграцію. Дзюбіна О.І. [4], викладачка Тернопільського педагогічного університету, досліджувала питання про появу нових слів у системі мови, про принципи їх творення, класифікації, функціонування. Девід Крістал [5], лінгвіст з Великої Британії, є автором наукових праць про глобальне поширення англійської мови в умовах цифрового середовища.

Метою роботи є провести аналіз соціальних мереж Twitter [6], TikTok [7], Instagram [8], Google Trends [9] з метою визначення домінуючих запозичень з англійської мови, які вживає молоде покоління за останні п'ять років.

Виклад основного матеріалу. Серед причин активного запозичення англійських слів визначаємо технологічний прогрес. Багато термінів ІТ, наприклад, гаджет, девайс, апдейт, не мають точних відповідників у українській мові. Звичайно на молоді відбувається значний медіа-вплив. Соціальні мережі, фільми, музика популяризують англійську лексику, наприклад, хайп, мем, тролінг. Англіцизми часто сприймаються як ознака сучасності та прогресивності, наприклад, кріейтор, інфлюенсер. Це створює певну престижність для молодого покоління.

Англіцизми, що вживаються сучасною українською молоддю, можна поділити на кілька основних груп:

1. Технократичні та цифрові терміни. Наприклад, комп'ютер, гаджет, апдейт, девайс, чат, стрім, сторіс.
2. Модні слова та сленг. Наприклад, хайп, крінж, флексити, чілити, краш, шиперити.
3. Маркетингово-економічні терміни. Наприклад, бренд, стартап, менеджмент, промоція.
4. Запозичення з культури та шоу-бізнесу. Наприклад, фан, хейт, лайк, фоловер.

Щодо впливу на мовну свідомість можна зазначити як позитивні так і негативні аспекти. Розширення лексики, полегшення міжнародної комунікації, швидка адаптація до нових технологій є позитивними аспектами. До негативних аспектів відносять зменшення вживання українських аналогів наприклад, "лайк" замість "подоба"; спотворення вимови та граматики наприклад, "месседж" замість "повідомлення"; ризик втрати мовної ідентичності.

За результатами соціолінгвістичного опитування проведеного серед ста студентів різних спеціальностей приватного закладу вищої освіти «Європейський університет» віком від 17 до 25 років, щодо ставлення до англійських запозичень в їх повсякденному мовленні, встановлено, що близько 80% молоді регулярно використовують англіцизми у щоденному спілкуванні. Майже 60% не вважають це негативним явищем і сприймають такі слова як «модні» або «зручні». Доречі 49% не можуть підібрати український відповідник до вживаних англіцизмів. Результати дослідження свідчать про формування своєрідної двокодової мовної моделі, в якій англійські лексичні запозичення відіграють роль семантичних маркерів соціальної ідентичності. Слід зазначити, що запозичення з анг-

лійської мови виконують у мовленні молоді не лише номінативну, а й експресивну функцію. Вони сприяють створенню нового мовного стилю, який позначений підвищеною динамічністю, гібридністю та мультимодальністю. Проте таке інтенсивне використання англіцизмів веде до розмивання меж між мовами, порушення мовної чистоти та ослаблення культурної ідентичності.

Давайте розглянемо які слова запозичені з англійської мови домінували у соцмережах Twitter, TikTok, Instagram серед молоді за останні п'ять років.

1. Інтернет-сленг та мемні вирази. Наприклад, "крінж" (від англ. *cringe* – сором, неприємність) вживається для опису ніякових або несмішних ситуацій; "гик" (*geek*) зазвичай про захоплення аніме, технологіями тощо; "чілити" (*to chill* – розслабитися); "рофлити" (*ROFL* – "котиться від сміху"); "челендж" (*challenge*) – вірусні виклики.

2. Емоційні реакції та оцінки. Наприклад, "шеймити" (*to shame* – соромити); "стінити" (*to stan* – фанатично підтримувати); "краш" (*crush* – симпатія); "реалз" (*real* – щось автентичне, "справжнє життя"); "бізнес-лук" (*business look* – діловий стиль); "вайб" (*vibe* – атмосфера, настрій).

3. Технологічні та медіатерміни. Наприклад, "мут" (*mute* – заглушити в чаті); "бан" (*ban* – блокування); "стрім" (*stream* – пряма трансляція); "фід" (*feed* – стрічка контенту).

4. Тренди з TikTok та Instagram. Наприклад, "челендж" (*challenge* – виклик); "тренд" (*trend*); "флексити" (*flex* – хизуватися грошима або статусом); "сілікон" (від *cancel culture* – "скасувати" людину через скандали); "гост" (*ghosting* – раптове зникнення в спілкуванні); "булінг" (*bullying* – цькування).

5. Запозичені скорочення. Наприклад, "ЛОЛ" (*LOL* – сміх); "ОМГ" (*OMG* – "ой боже").

Самі типи запозичень можна розділити на певні категорії:

1. Пряме запозичення ("флекс", "чендж").
2. Трансформація ("крінж" → "крінжовий", "рофл" → "рофлити").
3. Дієслівні форми ("гуглити", "чейнити").
4. Скорочення (ЛОЛ, ОМГ).

Соцмережі є основним каналом проникнення англійських слів у молодіжний сленг, причому кожна платформа формує свої унікальні тренди. Джерелами запозичень є TikTok, як головний поширювач вірусних слів через короткі відео, Twitter, який забезпечує швидке поширення запозичення через меми та трендові хештеги, Instagram, завдяки якому відбувається вплив блогерів на адаптацію англіцизмів. Всі ці соціальні мережі можливі завдяки існуванню Інтернет. Мережа Інтернет є особливою сферою віртуального простору, яка сприяє взаємодії «людина – комп'ютер» та додає можливості комунікації «людина – комп'ютер – людина» [10, с. 2]. Інтернет і завдяки ньому цифрова комунікація стали невід'ємною частиною нашого сьогоденного життя. Цифрова комунікація – це спілкування, незважаючи на фізичну відсутність людини, що само по собі є реальним, живим, людським мислення, втіленим у текстову форму, яка може поєднувати словесне повідомлення, колір, звук, анімацію, графіку [11, с. 65]. Соціальні мережі, як ми вже зазначали, є основними постачальниками англіцизмів в молодіжному середовищі. Вперше цей термін введено соціологом Джеймсом Барнсом, який визначав соціальну мережу як соціальну структуру, що складається з групи вузлів (соціальних об'єктів) і зв'язків між ними [12, с. 15]. Традиційне визна-

чення поняття соціальна мережа належить Д. Бойд. Дослідниця розглядає його як мережеві послуги, що дозволяють користувачам створювати громадські або напів громадські профілі, визначати список контактів і взаємодіяти з ними [13, с. 210]. Аналіз проведений на основі соціальних джерел показав, що TikTok є головний драйвер вірусних слів, наприклад, *крінж*, *челендж*, *вайб*; Instagram популяризує "естетичні" терміни, наприклад, *флекс*, *бізнес-лук*; Twitter є платформою для швидкого поширення мемів, наприклад, *рофл*, *гост*. Результати аналізу в Google Trends показали Топ-5 слів за інтересом в період з 2019 по 2024 роки:

1. Крінж – пік у 2021–2022 роках через меми про "крінжові" вчинки. Частота вживання: TikTok (вірусні відео з хештегом #крінж) 45%; Twitter (обговорення мемів) 30%; Instagram (стовори, мемні сторіс) 25%. 2021–2022 пік популярності.

2. Флекс – зростання після 2020 року через тренди на "флексити" грошима. Частота вживання: Instagram (блогери про моду та стиль) 60%; TikTok (відео з показом "розкоші") 25%; Twitter 15%. 2023 значне зростання.

3. Чіл – стабільний інтерес, пов'язаний із відпочинком. Частота вживання: TikTok (#чил, відео про відпочинок) 50%; Instagram (стовори з відпочинку) 30%; Twitter 20%. 2019–2024 пік популярності.

4. Краш – популярність завдяки обговоренням симпатій у TikTok.

5. Вайб – різке зростання у 2023 році у TikTok та Instagram.

Ці терміни здебільшого набули популярності завдяки мемам, відео та трендам, що поширюються через алгоритми рекомендаційних систем. Вірусний контент швидко набирає популярність, що сприяє швидкому розповсюдженню нових термінів. Англіцизми стали невід'ємною частиною українського інтернет-простору, а їхня популярність залежить від соцмереж та вірусних трендів. Аналіз виявив найпопулярніші англійські запозичення в молодіжному сленгу.

1. *Rizz* є скороченням від "charisma", що означає харизму або привабливість. Популяризував його стрімер Kai Cenat у 2021 році, а в 2023 році Oxford English Dictionary обрав це слово словом року.

2. *Bussin'* означає "дуже смачно" або "чудово". Використовується для опису їжі або чогось надзвичайно хорошого.

3. *Cap / No cap*. "Cap" означає брехню, а "no cap" – це підтвердження правдивості сказаного. Цей вираз походить з афроамериканського сленгу.

4. *Slay* означає "вразити" або "виглядати чудово". Популяризувався через шоу RuPaul's Drag Race та пісню Beyoncé "Formation".

5. *Delulu*. Це скорочення від "delusional", що означає "делюзійний". Використовується для опису надмірно самовпевнених або нереалістичних поглядів.

6. *Gyatt*. Це вираз захоплення, часто використовується для опису привабливої фігури. Походить від афроамериканського сленгу і здобув популярність на TikTok.

7. *Vibe check*. Оцінка настрою або атмосфери. Використовується для перевірки, чи підходить хтось до певної ситуації або компанії.

8. *Main character energy*. Поведінка, що нагадує головного героя фільму або серіалу, з акцентом на самовираження та впевненість.

9. *Girl dinner*. Це неформальний прийом їжі, зазвичай складається з легких або швидких страв, таких як снеки або залишки їжі.

10. *Simp*. Це особа, яка надмірно захоплюється або захищає когось, часто без взаємності.

Ці вирази часто відображають культурні та соціальні тенденції, а також служать засобом самовираження та ідентифікації серед однолітків.

Висновки дослідження. Англіцизми в молодіжному сленгу соціальних мереж відображають динамічний розвиток мови та культури серед молоді. Ці терміни не лише збагачують словниковий запас, але й слугують інструментами для самовираження та комунікації в цифровому середовищі. Розуміння цих виразів може допомогти в кращому сприйнятті сучасних мовних тенденцій та культурних змін. Англомовні запозичення мають значний вплив на мовну свідомість молоді, спричиняючи як позитивні, так і негативні наслідки. До позитивних ми можемо віднести такі як розширення словникового запасу, мовна адаптивність. До негативних – мовну інтерференцію, зниження нормотворчої компетенції. З огляду на ці тенденції, важливим завданням є формування критичного ставлення до вживання іншомовних слів, розвиток мовної культури та популяризація українських відповідників. Запозичення з англійської мови є природним явищем у сучасному мовному розвитку, однак їх надмірне використання може призвести до ерозії національної мовної культури. Для збереження мовної ідентичності важливо знайти баланс між інноваціями та підтримкою рідної мови, зокрема через популяризацію українських аналогів іноземних слів.

Література:

1. Русанівський В.М. Мова. Людина. Суспільство. Наукова думка, 1977. 267 с.
2. Тараненко О.О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець XX – початок XXI ст.). Київ. 2015. 248 с.
3. Есенова Е.І., Калинич І.Й., Бойтор В.Ю. Лексичне запозичення як засіб збагачення словникового складу мови. Закарпатські філологічні студії. 2023. С. 151–156.
4. Дзюбіна О.І. Структура, семантика та прагматика сленгових неологізмів соціальних мереж Twitter та Facebook (на матеріалі англійської мови) : дис... канд. філол. наук : 10.02.04 / Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2016. 206 с.
5. David Crystal. English as a global language, Cambridge University Press, 1997. 212 p.
6. OSINT-огляди соцмереж: Twitter-український: як розвивався сленг у твіттері з 2019 року. AIN.ua. 2022.
7. OSINT-огляди соцмереж: Лексика українського TikTok: тренди 2020–2024. Liga.Tech. 2024.
8. OSINT-огляди соцмереж: Instagram як джерело мовної моди серед Z-покоління. Watcher.com.ua. 2023.
9. Google Trends. [Електронний ресурс]: <https://trends.google.com> (дата звернення: 07.06.2025).
10. Грабар Н.Г. Соціально-психологічні проблеми спілкування у віртуальній реальності. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. № 3–4. 2012. С. 82–85.
11. Луценко О.І. Лінгвістичні аспекти Інтернет-комунікації. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна. Вип. 40. 2013. С. 64–66.
12. Barnes J. Class and Committees in a Norwegian Island Parish. Human Relations. 1958. P. 39–58.
13. Boyd D., Ellison N. Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. Journal of Computer-Mediated Communication. Vol. 13, no. 1. 2007. P. 210–245.

Zhovnovach T., Glushchenko A., Trubenko I.
The impact of English loanwords on the linguistic consciousness of youth

Summary. The article examines the influence of English loanwords on the linguistic consciousness of youth. It analyzes the reasons for the active penetration of Anglicisms into everyday speech, the features of their perception by native speakers of Ukrainian, as well as the sociolinguistic consequences of this process. The study summarizes empirical research, provides a functional classification of borrowings, and identifies key trends in the formation of the linguistic worldview of contemporary youth. The issue is considered in the context of global digital communication. In a globalized world, the dominance of English in technology, media, and social networks has led to its widespread penetration into other languages, including Ukrainian. Youth, as the most dynamic and receptive social group, actively integrates English borrowings into everyday speech, shaping a new hybrid linguistic code. The study focuses on the sociolinguistic analysis of English-derived vocabulary that has gained prominence in Ukrainian-language communication from 2019 to 2024, particularly in digital environments such as TikTok, Instagram, and Twitter. The article identifies and categorizes

the most common loanwords, including technocratic terms, digital slang, and socio-emotional expressions. Based on Google Trends and social media monitoring, the research outlines the most viral English borrowings and their role in the formation of digital identity and communicative norms among Ukrainian youth. The positive effects of such borrowings include lexical enrichment, cultural openness, and communicative efficiency. However, the article also highlights risks such as the erosion of Ukrainian lexical equivalents, grammatical distortion, and potential loss of linguistic identity. A sociolinguistic survey of university students reveals a high frequency of English loanword usage and a generally positive perception of their integration into everyday language. The study concludes that while the adoption of English elements is a natural consequence of globalization and digital media influence, a balanced approach is necessary to preserve the integrity and expressiveness of the Ukrainian language. Further research is needed to develop educational strategies that promote linguistic awareness and foster the use of native-language equivalents alongside foreign terms.

Key words: anglicisms, linguistic consciousness, youth, borrowings, sociolinguistics, linguistic identity.